

Statenmededeling

Onderwerp

Voortgang Interbestuurlijk Programma versterking VTH-stelsel

Datum

27 februari 2024

Documentnummer

GS: 5859477

PS: 5872000

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

De voortgang van het Interbestuurlijk Programma versterking VTH-stelsel (IBP-VTH) en de (mogelijke) gevolgen voor onze opdrachtgevers- en eigenaarsrol en onze drie omgevingsdiensten.

Aanleiding

Op verzoek van de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat heeft een adviescommissie VTH, onder voorzitterschap van Jozias van Aartsen, in maart 2021 een [advies](#) uitgebracht over de toekomstbestendigheid van het VTH-stelsel. Deze commissie heeft geconcludeerd dat *“het stelsel niet goed functioneert en niet voldoet aan de oorspronkelijke bedoeling van de commissie Mans”* en *“omgevingsdiensten hun rol niet kunnen invullen zoals bedoeld is”*. De commissie is met 10 aanbevelingen gekomen ter verbetering van het stelsel, om met name de robuustheid, de informatie-uitwisseling en gezamenlijk opdrachtgeverschap te bevorderen, zodat de omgevingsdiensten meer voor het collectief en zelfstandiger kunnen functioneren. Zowel de staatssecretaris als IPO en VNG zijn een [interbestuurlijk programma versterking VTH-stelsel](#) overeengekomen, om de aanbevelingen gezamenlijk op te pakken. Dit programma heeft een looptijd van drie jaar en eindigt eind 2024. Hieronder informeren we u over de laatste stand van zaken, zoals toegezegd tijdens de themabijeenkomst van 15 september 2023 en in een [memo](#) van 24 oktober 2023.

Bevoegdheid

Provinciale Staten zijn betrokken vanuit de kaderstellende en controlerende rol. Gedeputeerde Staten zijn bevoegd voor de uitvoering en zijn betrokken vanuit de opdrachtgevende rol (gedeputeerde Boelema) en de eigenaarsrol van de omgevingsdiensten (gedeputeerde Oudenhoven).

Kernboodschap

1. Inzet provincie: constructief, binnen randvoorwaarden

Gedeputeerde Staten werken constructief mee aan de verbeteringen c.q. professionaliseringsslag van het VTH-stelsel in het IBP. Daarbij hebben we drie randvoorwaarden geformuleerd:

- Behouden van het provinciaal level playing field voor provinciale taken;
- Geen overdracht bevoegd gezag van GS/B&W naar Algemeen Bestuur omgevingsdiensten;
- Wel een rol voor het rijk als invulling van stelselverantwoordelijkheid, maar geen bemoeienis met de uitvoering.

2. Voortgang per pijler: wisselende opbrengst

Het IBP is vormgegeven in een zestal pijlers. Per pijler geven we de doelen en voortgang weer van peildatum december 2023.

2.1 pijler 1: Robuuste omgevingsdiensten en financiering

In deze pijler wordt gewerkt aan het robuuster maken van omgevingsdiensten.

- Robuustheidscriteria

Een eerste product dat is opgeleverd zijn de zogeheten robuustheidscriteria, die maken dat een dienst de omvang en kwaliteit kan organiseren om haar taken kwalitatief goed uit te kunnen voeren. Dit omvat bijvoorbeeld een financiële ondergrens, een minimale risicoreserve en het hebben van een innovatieagenda. Al onze omgevingsdiensten voldoen aan de belangrijkste criteria als de financiële ondergrens. Uiterlijk op 1 april 2024 moeten de diensten met een plan van aanpak komen hoe ze de overige punten oppakken. Uitgangspunt is dat alle omgevingsdiensten met kleine aanpassingen binnenkort robuust zijn. In de rest van het land zullen er wel enkele omgevingsdiensten gaan fuseren, mede als gevolg van de uitkomst van deze robuustheidstoets, maar dit is in Noord-Brabant niet nodig en dus niet aan de orde.

- Financiering

Naast de inhoudelijke criteria en ondergrenzen, wordt ook gekeken hoe omgevingsdiensten eenvoudiger en robuuster gefinancierd kunnen worden. Hiertoe is een voorstel vanuit het IBP in voorbereiding voor het tweede kwartaal van 2024. Dit voorstel raakt mogelijk ook aan uw kaderstellende rol en begrotingsrecht. Het voorstel voor een andere financieringssystematiek zal naar alle waarschijnlijkheid niet wettelijk afdwingbaar zijn, omwille van onze autonome bevoegdheden. Het nog op te leveren voorstel heeft potentieel de nodige effecten op onze VTH-opdracht en de financiering van onze omgevingsdiensten. Mocht dit zo zijn, dan informeren we u hierover, met een voorstel over hoe we dit willen implementeren.

Datum

27 februari 2024

Documentnummer

GS: 5859477

PS: 5872000

- Kwaliteitscriteria
Tot slot wordt ook de set kwaliteitscriteria geactualiseerd, die eind 2024 opgeleverd zal worden. Dit is een periodieke actualisatie, waarin de gevolgen van de Omgevingswet en het IBP worden meegenomen. Aanpassing van de provinciale verordening is niet nodig, omdat deze een dynamische verwijzing heeft naar de meest actuele versie en de nieuwe set automatisch van kracht zal worden.

Datum

27 februari 2024

Documentnummer

GS: 5859477

PS: 5872000

2.2 pijler 2: Bestuursrechtelijke en strafrechtelijke handhaving en vervolging

In deze pijler wordt gewerkt aan meer capaciteit voor strafrechtelijke milieuhandhaving, betere structuren voor afstemming en samenwerking en de effectievere inzet van instrumentarium.

Met de strafrechtpartners zijn afspraken gemaakt over extra capaciteit en aansturing. Daarnaast zijn er producten opgeleverd als de nieuwe Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht (LHSO). Gedeputeerde Staten hebben deze vastgesteld op 7 november 2023, zodat met ingang van 1 januari 2024 wordt gewerkt volgens deze LHSO. Op de overige aspecten wordt nog gewerkt aan verbetervoorstellen.

Zelf hebben we met onze Brabantse partners ook gekeken waar we de samenwerking en taakuitvoering kunnen versterken. Operationeel verloopt de afstemming heel goed. Qua prioritering en meer tactisch-strategische afstemming is nog winst te behalen. We laten daarom een Brabants dreigingsbeeld milieucriminaliteit opstellen en zijn met partners in gesprek hoe we de structuur zodanig kunnen inrichten dat deze afstemming nog beter uit de verf komt, zonder dat we te veel drukte organiseren.

2.3 pijler 3: Informatievoorziening VTH

Deze pijler richt zich op de professionalisering van het informatielandschap en de datakwaliteit. Het totale landschap is in beeld gebracht en geanalyseerd. Geconcludeerd is dat de informatiearchitectuur van het gehele VTH-stelsel behoorlijk verouderd is en verbeteringen noodzakelijk zijn. Begin 2024 komt een landelijk toekomstbeeld van de VTH Informatievoorziening en een pad daar naartoe beschikbaar. Daarnaast zijn er verbeterlagen in gang gezet op een aantal thema's, zoals een uniforme registratie van Milieubelastende activiteiten, de Altijd Actuele Digitale Vergunning en het Project Datakwaliteit Toezicht. De aanpak gaat echter een langere adem vergen dan de looptijd van het IBP.

2.4 pijler 4: Kennisinfrastructuur

In deze pijler wordt gewerkt aan een collectieve kennisinfrastructuur en platforms, maar ook aan gezamenlijke opleidingen (ODNL Academie), traineeprogramma's en arbeidsmarktcampagnes. Dit is vooral ondersteunend aan de individuele taakuitvoering en de omgevingsdiensten. Hierbij wordt ook nadrukkelijk gekeken naar de wijze waarop dit voor GGD's en veiligheidsregio's is georganiseerd. Hoe dit qua governance en

financiering ingevuld wordt is nu nog niet bekend, maar heeft wel onze aandacht.

Datum

27 februari 2024

Documentnummer

GS: 5859477

PS: 5872000

2.5 pijler 5: Onafhankelijke uitvoering van toezicht en handhaving

Deze pijler richt zich op verbeteringen in de samenwerking en werking van de BIG-8-cyclus. De commissie Van Aartsen drong aan op meer harmonisatie van opdrachten, mandaten etc. Op dit moment wordt aan voorstellen gewerkt voor een modelmandaat en een landelijke handreiking voor een regionale uitvoerings- en handhavingsstrategie.

Ons uitgangspunt van een provinciaal level playing field voor provinciale taken kan botsen met de focus van het IBP op het niveau van de omgevingsdienst. We kijken daarom constructief naar de verbeterlagen die we op het niveau van de regio kunnen maken, maar houden vast aan het uitgangspunt dat er geen verschil mag zijn in de uitvoering van provinciale taken tussen de drie omgevingsdiensten in Noord-Brabant. Dit brengen we zowel via IPO en het IBP in, als via de besturen van de omgevingsdiensten.

2.6 pijler 6: Monitoring kwaliteit milieutoezicht

In deze pijler wordt gewerkt aan verbeteringen van monitoring en verantwoording. Zo is het instrument visitatie ontwikkeld, waarin omgevingsdiensten elkaar visiteren. Deze methode is al toegepast bij de ODBN en de OMWB. Het doel van deze visitatie is dat men van elkaar leert en de opbrengst meegenomen kan worden bij de verantwoording aan de besturen van de omgevingsdiensten en aan GS en PS.

Consequenties

1. *Besluitvorming vindt grotendeels landelijk plaats, maar implementatie is aan de bevoegd gezagen en de besturen van de omgevingsdiensten gezamenlijk*

Besluitvorming over het IBP vindt plaats in een bestuurlijk overleg IBP. Via IPO zijn we daarin vertegenwoordigd en daarnaast werken we actief mee in de pijlers, samen met enkele gemeentelijke vertegenwoordigers en onze omgevingsdiensten.

2. *Het is nog te vroeg voor een goede duiding van de gevolgen van het IBP en datgene wat we moeten implementeren*

Omdat veel voorstellen nog worden ontwikkeld, is het nog lastig in te schatten wat concreet de gevolgen zullen zijn voor Noord-Brabant. Wel is duidelijk dat onze omgevingsdiensten voldoende robuust zijn om zelfstandig verder te kunnen. We zullen dus op een later moment deze balans op moeten maken en kijken wat en hoe we (moeten) gaan implementeren.

Europese en internationale zaken

-

Communicatie

-

Datum

27 februari 2024

Documentnummer

GS: 5859477

PS: 5872000

Vervolg

In de loop van 2024 zullen meer voorstellen ter besluitvorming worden voorgelegd aan het bestuurlijk overleg IBP en zal duidelijker worden welke consequenties dit heeft voor Noord-Brabant. We zullen uw Staten hierover informeren en/of betrekken.

Bijlagen

-

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

mr. I.R. Adema

G.H.E. Derks